

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО

Кафедра земельного та аграрного права

ЕЛЕКТРОННЕ ВИДАННЯ

**Методичні рекомендації для самостійної роботи
студентів з навчальної дисципліни
«Земельне право»
для студентів 4 курсу**

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський) рівень

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Галузь знань – 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

**Харків
2023**

Методичні рекомендації для самостійної роботи студентів з навчальної дисципліни «Земельне право» (ступінь «Бакалавр», спеціальність 081 «Право») / уклад. Лісова Т.В., Шарапова С.В. Х.: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2023. 15 с.

Укладачі: *Лісова Т.В., Шарапова С.В.*

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2023

1. ВСТУП

Самостійна робота студентів є невід'ємною складовою освітнього процесу в Університеті, яка передбачає, що заплановані завдання виконуються студентами під методичним керівництвом викладача, але без його безпосередньої участі. Цей вид роботи виступає основним засобом засвоєння навчального матеріалу в час, вільний від обов'язкових навчальних занять.

Завдання самостійної роботи студентів:

- ✓ систематизація і поглиблення знань, умінь і практичних навичок, набуття компетентностей відповідно до обраної спеціальності;
- ✓ набуття умінь і навичок науково-дослідницької роботи;
- ✓ інтеграція наукової, освітньої і виробничої діяльності;
- ✓ розвиток мотивації до навчання й поглиблення професійних наукових і практичних інтересів, прищеплення світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей;
- ✓ формування умінь і навичок планувати й раціонально використовувати вільний від аудиторних занять час, застосовувати інформаційні технології, опрацьовувати джерела інформації для успішного засвоєння освітньо-професійної програми за спеціальністю.

Зміст самостійної роботи студента полягає в науково обґрунтованій системі дидактично та методично оформленого навчального матеріалу і визначається з урахуванням структурно-логічної схеми підготовки фахівців, яку відображено в освітньо-професійній програмі та робочому навчальному плані. Зміст самостійної роботи студента з кожної навчальної дисципліни визначається робочою програмою навчальної дисципліни, методичними матеріалами, завданнями та вказівками викладача.

2. ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ВИКОНАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Самостійна робота є невід’ємним складником опанування навчальної дисципліни «Земельне право» студентами 4 курсу денної форми навчання. Самостійна робота студента – це самостійна діяльність здобувача вищої освіти, яку науково-педагогічний працівник планує разом зі студентом, але виконує її студент за завданнями та під методичним керівництвом і контролем викладача без його прямої участі.

Самостійна робота – вид позааудиторної роботи студента навчального характеру, яка спрямована на вивчення програмного матеріалу. Під час самостійної роботи слід опрацювати конспекти лекцій, літературу, нормативні акти, судову практику до тем, що виносяться на практичні заняття.

Самостійна робота студентів з навчальної дисципліни «Земельне право» включає:

- анотування наукової додаткової літератури;
- складання бібліографічних описів;
- узагальнення судової практики;
- письмове есе за вузькоспеціальною проблемною тематикою;
- складання термінологічних словників;
- написання рефератів, курсових робіт, наукових доповідей, наукових статей, тез наукових доповідей;
- складання тематичних кросвордів;
- розробка схем, таблиць;
- створення презентаційних проектів.

Вибір студентом видів самостійної роботи здійснюється за власним бажанням та узгоджується з викладачем на початку навчального року (семестру). Організацію, контроль та оцінку якості виконання самостійної роботи студентів здійснює керівник, яким може виступати викладач, закріплений кафедрою за академічною студентською навчальною групою, або лектор (у випадку підготовки курсової роботи, наукової доповіді, наукової статті, тез наукової доповіді). При виникненні питань, пов'язаних із виконанням самостійної роботи, студентам рекомендується звертатися до викладача з метою отримання необхідних роз'яснень та консультації.

- ✓ За виконання самостійної роботи студент отримує від 0 до 10 балів.
- ✓ Самостійна робота надається для перевірки та оцінки не пізніше, ніж за 10 днів до початку екзаменаційної сесії.
- ✓ За рішенням викладача основні результати самостійної роботи студентів можуть бути обговорені під час практичних занять
- ✓ Виконання самостійної роботи з земельного права є **обов'язковим** видом оцінювання знань студентів.

3. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ ОКРЕМИХ ВИДІВ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

3.1. Анотування наукової додаткової літератури.

Полягає у складанні студентом анотацій опрацьованої земельно-правової наукової літератури.

Анотування є формою самостійної роботи студента, яка потребує відповідного ґрунтованого аналізу запропонованої наукової літератури. Анотація додаткової наукової літератури має містити назву, прізвище автора та коротку характеристику публікації, викладення її основних положень. Анотація має висвітлювати сутність публікації, є стислою характеристикою змісту монографії (розділу монографії), статті та інших матеріалів з формуванням власних узагальнень та оцінок щодо предмета дослідження анотованого джерела. Також анотація має містити висновки щодо практичної та теоретичної значущості анотованого джерела. Для анотування студент обирає наукові джерела за погодженням з викладачем.

Анотуванню підлягає не менше, ніж 20 сторінок з наукового джерела (розділ, підрозділ монографії, колективної монографії), або ж не менше 2 наукових статей з проблематики земельного права. При анотуванні наукових статей разом з анотацією надається ксерокопія статті. Обсяг анотації не може бути меншим за 3 сторінки А4.

За виконання усіх вимог щодо анотування додаткової літератури студент отримує від 0 до 5 балів. Кількість балів може бути зменшена у разі неохайного оформлення, неповного розкриття змісту анотованого джерела, анотування додаткової літератури у меншому обсязі.

3.2. Складанні бібліографічних описів наукової літератури.

Проводиться відповідно до теми (декількох тем) з навчальної дисципліни «Земельне право». Теми, по яких складаються бібліографічні описи наукової літератури, погоджуються студентом з викладачем.

Бібліографічні описи складаються відповідно до вимог ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» / електронне посилання: <https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/node/4518/pravyloaofmlennyaspyskuvykorystanyhdzherel.pdf>.

Бібліографічний опис має містити не менше, ніж 30 наукових джерел.

За виконання усіх вимог щодо складання бібліографічних описів наукової літератури студент отримує від 0 до 5 балів. Кількість балів може зменшуватися у разі неохайного оформлення бібліографічних описів, неповного врахування вимог щодо їх складання.

3.3. Узагальнення судової практики.

Проводиться з метою вивчення та правового аналізу правових позицій ВП ВС, практики судів щодо застосування земельного законодавства, внесення пропозицій з його удосконалення.

Узагальнення судової практики проводиться за певною категорією справ (юрисдикційні спори, що виникають із земельних правовідносин) у судах загальної, господарської й адміністративної юрисдикції. Тематика узагальнення судової практики погоджується студентом з викладачем.

За результатами узагальнення судової практики студент складає звіт, де зазначається тематика проведеного узагальнення, кількість опрацьованих судових справ, їх загальні та відмінні риси, особливості застосування земельного законодавства у конкретних справах, правовий висновок за результатами узагальнення, пропозиції з удосконалення земельного законодавства.

За виконання усіх вимог щодо проведення узагальнення судової практики студент отримує від 0 до 5 балів. Кількість балів може бути зменшено у разі неохайного оформлення звіту за результатами узагальнення судової практики, у разі неякісного проведення узагальнення.

3.4. Письмове есе за вузькоспеціальною проблемною тематикою.

Виконується з метою поглибленого вивчення окремих проблем

земельно-правового регулювання. Есе виражає індивідуальні уявлення автора про земельно-правові явища й має філософське спрямування.

Письмове есе виконується за темою, погодженою студентом з викладачем.

Обсяг письмового есе має бути не меншим, ніж 5 сторінок формату А-4. При підготовці есе студент має використати не менше, ніж 5 наукових джерел з земельного права.

За виконання усіх вимог щодо виконання письмового есе студент отримує від 0 до 5 балів. Кількість балів може зменшуватися у разі неохайного оформлення письмового есе, неповного врахування вимог щодо його виконання, зокрема, щодо його обсягу та кількості використаних джерел.

3.5. Складання термінологічних словників.

Це словник земельно-правових термінів та категорій. Складання термінологічних словників здійснюється студентом за однією або за декількома темами з земельного права за погодженням з викладачем.

До термінологічного словника студент може включати як законодавчо визначені терміни, так і терміни, запропоновані земельно-правовою доктриною. Термінологічний словник має включати не менше 20 термінів з відповідної теми земельного права.

За виконання усіх вимог щодо складання термінологічного словника студент отримує від 0 до 3 балів. Кількість балів може зменшуватися у разі неохайного оформлення термінологічного словника, неповного врахування вимог щодо його виконання, складення словника з меншою, ніж рекомендована, кількістю термінів.

3.6. Написання наукових доповідей, рефератів, наукових статей, тез наукових доповідей.

До написання й оформлення **наукових доповідей** студентів висуваються вимоги, подібні до написання курсових робіт. Проте тематика наукових доповідей має бути гостро актуальною та більш науково-проблемною. Захист наукових доповідей відбувається на **засіданні наукового гуртка з земельного права**. Результати проведених захистів наукових доповідей на гуртку фіксуються протоколами засідань гуртка.

За участь у науковому гуртку з науковою доповіддю студент отримує від 0 до 10 балів.

Правила оформлення наукової доповіді (курсової роботи) наступні.

1. На титульному листі вказуються: Міністерство освіти і науки України, Національний юридичний університет України імені Ярослава Мудрого, кафедра земельного та аграрного права, назва теми, прізвище та ініціали автора роботи із зазначенням факультету, курсу та номера академічної групи, відомості про наукового керівника, рік написання роботи.

2. Після титульного листа наводиться план наукової доповіді. Він має містити вступ, розділи (підрозділи), висновок та список використаних джерел.

3. У всіх випадках використання наукової літератури, а також нормативноправових актів, матеріалів судової практики необхідним є посилання на відповідні джерела. При цьому вказуються лише фактично використані джерела. Посилання доцільно вміщувати в кінці сторінки (у виносках), у нижній частині роботи, застосовуючи або наскрізну нумерацію посилань (послідовно для всього тексту роботи), або їх нумерацію для

кожної сторінки окремо (роздільна нумерація). Можлива нумерація посилань окремо і з кожного питання теми.

При посиланнях на законодавчі акти необхідно наводити їх повну офіційну назву та джерело опублікування.

При цитуванні робіт вчених (тобто дослівно) текст треба брати в лапки і вказувати прізвище і ініціали автора, а у виносці – назву книги, місце, де вона видана, назву видавництва, рік видання і сторінку.

Якщо використовуються статті окремих авторів, необхідно вказати прізвище та ініціали автора (авторів), а у виносці джерело, де надрукована стаття (книга, збірник), рік видання, номер джерела, сторінку.

4. Наприкінці роботи необхідно навести список фактично використаної літератури, нормативного матеріалу та судової практики. Список літератури слід оформлювати за встановленими правилами:

1) спеціальна література подається в алфавітному порядку із вказівкою загальної кількості сторінок;

2) нормативно-правові акти подаються в алфавітному порядку із зазначенням дати їх прийняття та номеру, а також джерела.

Належним чином оформлена робота здається студентом до лабораторії кафедри земельного та аграрного права.

Реферат виконується студентом з конкретних, вузькоспеціальних питань земельного права. Тема реферату погоджується студентом з викладачем.

Обсяг реферату має становити не менше 10-ти сторінок формату А-4. При підготовці реферату студент має використати не менше 5-7 джерел, переважно наукового спрямування.

Реферати студентів можуть заслуховуватися під час практичних занять.

За виконання усіх вимог щодо написання рефератів студент отримує від 0 до 5 балів. Кількість балів може зменшуватися у разі неохайного оформлення реферату, неповного врахування вимог щодо його виконання, зокрема, щодо обсягу й кількості використаних джерел.

Наукова стаття готується за актуальною проблематикою студентом під керівництвом викладача. Тема наукової статті погоджується студентом із викладачем.

Структура наукової статті має відповідати вимогам п. 3 постанови Вищої атестаційної комісії України «Про підвищення вимог до фахових видань, внесених до переліків ВАК України» від 15 січня 2003 р., № 7-05/1 (URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v05_1330-03#Text), зокрема, стаття повинна містити такі необхідні елементи: постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями; аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор, виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується означена стаття; формулювання цілей статті (постановка завдання); виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів; висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку.

Обсяг наукової статті має становити від 6 до 12 сторінок формату А-4. Наприкінці наукової статті обов'язково наводиться список використаних джерел. Наукова стаття має містити пропозиції з удосконалення теоретичних положень земельного права або ж земельного законодавства України.

Наукові статті публікуються у фахових та інших наукових виданнях. У разі істотного доопрацювання наукової статті викладачем, наукова стаття може публікуватися у співавторстві з викладачем.

За виконання усіх вимог щодо написання наукової статті та за умови її опублікування студент отримує від 0 до 10 балів. Кількість балів може зменшуватися у разі неохайного оформлення наукової статті, неповного врахування вимог щодо її виконання, її не опублікування.

Написання тез наукової доповіді проводиться за тематикою земельного права, погодженою студентом з викладачем.

Тези наукової доповіді готуються відповідно до вимог, визначених організаційним комітетом відповідної наукової (студентської, молодих учених) конференції. Як правило, обсяг тез наукової доповіді становить не більше 4-х сторінок формату А-4. Тези наукової доповіді мають містити пропозиції з удосконалення теоретичних положень земельного права або ж земельного законодавства України.

Тези наукової доповіді публікуються за результатами виступу студента у збірнику тез наукової конференції, можуть публікуватися у співавторстві з викладачем у разі їх істотного доопрацювання останнім.

За виконання усіх вимог щодо написання тез наукової доповіді та за умови виступу студента на науковій конференції студент отримує від 0 до 8 балів. Кількість балів може зменшуватися у разі неохайного оформлення тез наукової доповіді, неповного врахування вимог щодо їх виконання, не виступу студента на науковій конференції.

3.7. Складання тематичних кросвордів.

Здійснюється студентом за однією або за декількома темами з земельного права за погодженням з викладачем.

До тематичного кросворду студент може включати як законодавчо визначені терміни, так і терміни, запропоновані земельно-правовою доктриною. Тематичний кросворд має включати не менше, ніж по 20-ть термінів з земельного права по вертикалі та по горизонталі.

За виконання усіх вимог щодо складання тематичного кросворду студент отримує від 0 до 3 балів. Кількість балів може зменшуватися у разі неохайного оформлення тематичного кросворду, неповного врахування вимог щодо його виконання, зокрема, складення тематичного кросворду з меншою, ніж рекомендована, кількістю термінів.

3.8. Розробка схем, таблиць, постерів.

Складання схем, таблиць, постерів є формою самостійної роботи студентів, яка здійснюється у вигляді розробки та креслення схеми або таблиці, розробки постеру з використанням засобів діджиталізації на підставі аналізу чинного законодавства та земельно-правових джерел.

Складання схем, таблиць здійснюється студентом за однією з тем навчальної дисципліни «Земельне право» за погодженням з викладачем.

Схеми, таблиці оформлюються обсягом від 2 до 5 сторінок. Обов'язково наприкінці повинен бути наведений список використаних джерел під час виконання даного виду самостійної роботи. Схема, таблиця повинна надавати уявлення про існуючі взаємозв'язки між окремими її елементами.

За виконання усіх вимог щодо складання схем (таблиць) студент отримує від 0 до 4 балів. Кількість балів може зменшуватися у разі неохайного оформлення схеми, таблиці, неповного врахування вимог щодо їх виконання.

3.9. Створення презентаційних проєктів.

Це результат самостійного вивчення будь-якої земельно-правової проблематики зі створенням презентації за результатами роботи. Презентаційний проект — навчально-пізнавальна, дослідницька, творча діяльність, яка включає мету, узгоджені методи, способи дослідження, й спрямована на досягнення загального результату з розв'язування певної земельно-правової проблеми.

Презентаційні проекти можуть бути наступних видів: **практико-орієнтований проект** (націлений на соціальні-правові цілі, використовуються методи сучасної науки: моделювання, соціологічне опитування тощо); **дослідницький проект** (за структурою нагадує справжнє наукове дослідження, включає обґрунтування актуальності обраної теми, визначення завдань дослідження, обов'язкове висунування гіпотези з подальшою її перевіркою, обговорення отриманих результатів); **інформаційний проект** (спрямований на збір інформації про якийсь земельно-правовий об'єкт, явище, категорію з метою його аналізу, узагальнення та подання для широкої аудиторії); **творчий проект** (передбачає максимально вільний і нетрадиційний підхід до оформлення результатів, наприклад, альманахи, інтелектуальні ігри, наукові відео кліпи тощо).

Робота над проектами проходить в кілька етапів: підготовка до роботи над проектом, вибір теми, постановка мети і завдання проекту, пошук інформації, виконання завдань проекту, підготовка до захисту проекту, презентація (захист) проектів, аналіз результатів проектної роботи.

Здійснюється студентом або малою групою студентів за однією або за декількома темами з земельного права за погодженням з викладачем. Має складатися не менше, ніж з 10 слайдів.

За виконання усіх вимог щодо створення презентаційних проектів студент отримує від 0 до 5 балів. Кількість балів може зменшуватися у разі неповного врахування вимог щодо виконання даного виду самостійної роботи.

Е л е к т р о н н е в и д а н н я

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ЗЕМЕЛЬНЕ ПРАВО»
для студентів 4 курсу

(освітньо-кваліфікаційний рівень «Бакалавр»

галузь знань 08 «Право»

спеціальність 081 «Право»)

Укладачі: Лісова Т.В., Шарапова С.В.

Відповідальний за випуск: к.ю.н., доц. Шарапова С.В.